

แบบฟอร์มการสมัครรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2563

ประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change)

คำชี้แจง

หน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัลฯ

หน่วยงานของรัฐ หมายถึง ส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่า จังหวัด องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระของรัฐ สถาบันอุดมศึกษา โรงเรียน และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เงื่อนไขของผลงานที่ส่งสมัคร

กรุณาทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับผลงานที่นำเสนอ

☐ เป็นผลงานที่เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ (Collaborate) และมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม โดยมีการดำเนินงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และไม่เคยได้รับรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมาก่อน

☐ เป็นการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่หรือภารกิจหลักขององค์กร หรือนโยบายสำคัญของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี ในกรณีของจังหวัดต้องเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด

☐ กรณีที่เสนอโครงการหรือผลงานเพื่อสมัครขอรับรางวัลนี้มากกว่า 1 รางวัล ต้องเป็นโครงการหรือผลงานที่ไม่ซ้ำกันหรือไม่เป็นการดำเนินงานในพื้นที่เดียวกัน

☐ กรณีโรงเรียนสมัครขอรับรางวัลฯ จะต้องได้รับการพิจารณาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ซึ่งแต่ละเขตพื้นที่ฯ สามารถสมัครได้ไม่เกิน 1 โรงเรียน และส่งสมัครขอรับรางวัลฯ ผ่านสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อมูลของหน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัล

1. ชื่อหน่วยงาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ
3. ชื่อผลงาน/โครงการ โครงการพัฒนาระบบกลไกกรมด้วยศาสตร์พระราชา จังหวัดพะเยา
4. ผู้ประสานงาน (อย่างน้อย 2 คน)

4.1 ชื่อ-นามสกุล นางสาวพอใจ คล้ายสวน
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ
 สำนัก/กอง กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ
 เบอร์โทรศัพท์ เบอร์โทรสาร
 โทรศัพท์มือถือ e-mail

4.2 ชื่อ-นามสกุล นางปาริชาติ แก้วนิล
 ตำแหน่ง นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ
 สำนัก/กอง กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ
 เบอร์โทรศัพท์ เบอร์โทรสาร
 โทรศัพท์มือถือ e-mail

4.3 ชื่อ-นามสกุล นางสาวพรพิมล ปานเงิน
 ตำแหน่ง นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ
 สำนัก/กอง กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ
 เบอร์โทรศัพท์ เบอร์โทรสาร
 โทรศัพท์มือถือ e-mail

4.4 ชื่อ-นามสกุล นางสาวจิราพร มีแสงเงิน
 ตำแหน่ง นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ
 สำนัก/กอง กองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ
 เบอร์โทรศัพท์ เบอร์โทรสาร
 โทรศัพท์มือถือ e-mail

4.5 ชื่อ-นามสกุล นางสาวสุภาพร บุญธรรม
 ตำแหน่ง นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ
 สำนัก/กอง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดพะเยา
 เบอร์โทรศัพท์ เบอร์โทรสาร
 โทรศัพท์มือถือ e-mail

หมายเหตุ เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกลับ กรุณากรอกข้อมูลผู้ประสานงานให้ครบถ้วน

ผลการดำเนินการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

มิติที่ 1 : ความสามารถขององค์กร (15 คะแนน)

1. การสร้างกลไกภายในองค์กร เพื่อรองรับการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชน ไปสู่การปฏิบัติ

- 1.1 มีการกำหนดนโยบายหรือทิศทางหรือแผนงานหรือมาตรการ ที่แสดงว่าให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งพิจารณาใน 2 เรื่องหลักคือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ค่านิยม หรือการจัดทำแผนปฏิบัติการหรือแผนงาน 2) ผู้บริหารขององค์กรมีการสื่อสารนโยบาย ทิศทาง มาตรการที่แสดงถึงการเปิดระบบราชการ

ส.ป.ก. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ให้เป็นองค์การด้านการบริหารจัดการพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน เพิ่มศักยภาพพื้นที่เกษตรกรรม ยกกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร สู่ความผาสุก โดยมีพันธกิจที่เน้นการมีส่วนร่วมคือการพัฒนาอาชีพเกษตรกรในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินให้มีความยั่งยืน เป้าประสงค์ คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคงและยั่งยืน และกำหนดเป้าหมายการสร้างรูปแบบการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมภายใต้การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และประชาชน ไว้ในแผนปฏิบัติราชการของ ส.ป.ก. ปี 2563-2565 ทั้งนี้ผู้บริหารมีการสื่อสารนโยบายผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Web Conference Website ของหน่วยงาน คำประกาศเจตจำนงสุริตของผู้บริหาร สื่อประชาสัมพันธ์ และเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ

- 1.2 มีการสร้างวัฒนธรรมหรือค่านิยม ที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส.ป.ก. ได้กำหนดค่านิยมขององค์กรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ“ALRO” อาทิ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) การเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Development) และความรับผิดชอบ (Responsibility) และกำหนดวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วม คือ ALRO SMART “องค์กรแห่งความน่าเชื่อถือ” อาทิ เรียนรู้และพัฒนาตลอดเวลา (Learning & Development) ความรับผิดชอบต่อโปร่งใส และตรวจสอบได้ (Responsibility) การมีจิตบริการ (Service Mind) การมีคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม อันดี (Moral) การมีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน (Ability) และการทำงานเป็นทีม (Teamwork)

- 1.3 มีการมอบหมายผู้ปฏิบัติงาน หรือหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส.ป.ก. มีแบ่งการบริหารงานออกเป็นส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค (72 จังหวัด) และมีการมอบหมายงานในระดับสำนัก/กอง ในการจัดทำแผนงานและติดตามการดำเนินงาน และส่วนภูมิภาคเป็นฝ่ายปฏิบัติงาน และมีองค์ประกอบหลักในการดำเนินงาน 2 องค์ประกอบ คือ คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) และคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) โดยมีผู้แทนเกษตรกร และอาสาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นสมาชิกเครือข่าย และเป็นตัวกลางการเข้าถึงระหว่างเกษตรกรและเจ้าหน้าที่

มิติที่ 2: การทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม (45 คะแนน)

2. การส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือผลงาน

- 2.1 ที่มาหรือความสำคัญของสภาพปัญหา วัตถุประสงค์

การพัฒนาพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ปัญหาประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ปัญหาภัยแล้งที่ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เกษตรกรรม ดังนั้น ส.ป.ก. จึงได้จัดทำ “โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยศาสตร์พระราชาในเขตปฏิรูปที่ดิน” ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เกษตรกรรม โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่มาประยุกต์ เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ให้เหมาะสมตามภูมิสังคม เพื่อให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างพอเพียงพึ่งพาตนเอง และอาศัยอยู่ในที่ดินได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการนำร่องในพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก กำแพงเพชร น่าน พะเยา พิจิตร

พิษณุโลก แพร่ ลำปาง และสุโขทัย จังหวัดพะเยา เป็น 1 ใน 9 จังหวัดเป้าหมาย ที่ ส.ป.ก. ได้เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่และศักยภาพของเกษตรกรตามแนวทางศาสตร์พระราชา โดยเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ การเรียนรู้ การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินการร่วมกัน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมในการปรับเปลี่ยนพื้นที่จนถึงการสร้างต้นแบบและการขยายผลในพื้นที่

2.2 รูปแบบหรือขั้นตอนหรือวิธีการที่ใช้ในการดำเนินโครงการหรือผลงานในพื้นที่ ตั้งแต่การริเริ่ม ไปจนถึงการกำหนดแนวทางและดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาหรือการพัฒนา

2.2.1 ขั้นตอนการเตรียมการ วางแผนการประชุมคณะทำงาน และคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ เจ้าหน้าที่ส่วนกลางประชุมชี้แจงการดำเนินงานให้กับเจ้าหน้าที่จังหวัดพะเยา เพื่อนำไปชี้แจงและทำความเข้าใจให้เกษตรกรเพื่อสร้างการรับรู้ตามรูปแบบระบบกลไกกรรมด้วยศาสตร์พระราชา ทำให้เกิดการยอมรับและตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ ฯ จำนวน 19 ราย ในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเชียงม่วน อำเภอดอกคำใต้ อำเภอปง และอำเภอเมือง จากนั้น เจ้าหน้าที่และเกษตรกรได้ประชุมร่วมกันเพื่อทราบความต้องการและวางแผนการร่วมกันในการเพิ่มทักษะและความรู้ตามแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ประยุกต์เพื่อการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. สร้างการรับรู้ ปรับวิธีคิด เปลี่ยนวิธีทำ ตามรูปแบบระบบกลไกกรรมด้วยศาสตร์พระราชา โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ (Perception Theory) ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ โดย ส.ป.ก. นำเกษตรกรเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้ เรียนรู้ และลงมือทำด้วยตนเองจนเกิดความเข้าใจ ซึ่งเป็นการระเบิดจากข้างในของตัวเกษตรกรเอง นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพื้นที่ตามรูปแบบระบบกลไกกรรมด้วยศาสตร์พระราชา โครงการฝึกอบรมมี จำนวน 2 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตร “การพัฒนาระบบการผลิตทางการเกษตรสู่กลไกยั่งยืน” ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นน้ำน่าน (ขตน.) จังหวัดน่าน เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมตามภูมิสังคม เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ 2) หลักสูตร “การออกแบบการพัฒนาระบบกลไกกรรมด้วยศาสตร์พระราชา” เพื่อเรียนรู้หลักการออกแบบพื้นที่ การฝึกปฏิบัติออกแบบด้วยการนำความรู้ที่ได้รับมาร่วมกันออกแบบผังแปลง โดยเกษตรกรได้ร่วมกันคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบที่มีความพร้อมเป็นผู้นำและมีความพร้อมมากที่สุดที่จะปรับเปลี่ยนพื้นที่ตามศาสตร์พระราชา นำการจัดการ ดิน น้ำ และป่า มาใช้เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศในภาพรวม ทั้งการทำฝายชะลอน้ำ ฝายชุ่มชื้น การบำบัดน้ำเสีย การขุดคลองไส้ไก่ การท่มดิน การปลูกแฝก และป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง เมื่อออกแบบผังแปลงต้นแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ได้ร่วมกันลงแปลงปรับเปลี่ยนพื้นที่ตามทีออกแบบไว้ ในกิจกรรม “สร้างแบบ สร้างแปลง เอามือ เอาแสง” เพื่อแลกเปลี่ยนแรงงานซึ่งกันและกัน ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรจะร่วมกันกำหนดพื้นที่และวันเวลาที่จะลงแปลงกัน โดยจะมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป เพื่อดำเนินการปรับเปลี่ยนพื้นที่ตามรูปแบบระบบกลไกกรรมด้วยศาสตร์พระราชา โดยเริ่มที่แปลงเกษตรกรต้นแบบเป็นอันดับแรก ในการลงพื้นที่เอามือ เอาแสงของกลุ่ม แต่แต่ละครั้งเกษตรกรจะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พูดคุยหารือ เพื่อหาแนวทางหรือการปรับปรุงกระบวนการทำงานของแต่ละแปลงให้เหมาะสมแต่ละพื้นที่ร่วมกัน

2. การสร้างทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้กับเกษตรกรแกนนำ เกษตรกรต้นแบบ และเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ให้ได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้มข้นและการสร้างทีมวิทยากรที่มีทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ สามารถนำคิดและพาทำในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี และสามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

3. สร้างพื้นที่ต้นแบบ เพื่อเป็นจุดนำร่องในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นตัวอย่างความสำเร็จ สร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินงานระบบกลไกธรรมด้วยศาสตร์พระราชา ให้เกิดการขยายผลอย่างรวดเร็ว แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินและผู้สนใจทั่วไป โดยเจ้าของพื้นที่จะเป็นเกษตรกรต้นแบบที่เป็นแกนนำการขับเคลื่อนโครงการฯ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ โดยเฉพาะในแปลงตนเองแต่ยังสามารถใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรผ่าน Facebook และ Line นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมเอามื้อ อาสาของแปลงต้นแบบจะมีการชักชวนเพื่อนเกษตรกรใน ๙ จังหวัดที่ผ่านการฝึกอบรมร่วมกัน มาร่วมแลกเปลี่ยนแรงงาน จนทำให้เกิดเป็นภาคีเครือข่ายต่างอำเภอ/จังหวัด

2.3 บทบาทของแต่ละภาคส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการหรือผลงานในพื้นที่

2.3.1 ส.ป.ก. มีบทบาทเป็นกลไกหลัก (Key Actor) จัดทำโครงการและงบประมาณแนวทางการดำเนินงานในภาพรวม และจัดประชุมทำความเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ พร้อมทั้งการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่แปลง ที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ให้เหมาะสม จัดหลักสูตรการเรียนรู้ตามความต้องการของตัวเกษตรกร ตามภูมิสังคมให้เหมาะสมตามศาสตร์พระราชาทำหน้าที่สนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายให้เกษตรกรได้ทำความรู้จักกัน และแลกเปลี่ยนความรู้ มีบทบาทเป็นผู้จัดการเชื่อมโยงเครือข่าย (Network Manager) นอกจากนี้ ยังได้อำนวยความสะดวกและการส่งเสริมสนับสนุนในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อการสนับสนุนปัจจัยการผลิต วิทยากร องค์ความรู้ที่เกษตรกรมีความต้องการเรียนรู้ เมื่อโครงการบรรลุเป้าหมายจึงลดบทบาทลงเป็นผู้สนับสนุน และอำนวยความสะดวก (Facilitator) รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงาน และเยี่ยมเยียนเกษตรกร รับฟัง ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาอย่างใกล้ชิด (Visit and Coaching) ให้กำลังใจและเคียงข้างเกษตรกร

2.3.2 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ฯ เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Key Stakeholder) มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่การให้ความร่วมมือเข้าร่วมโครงการฯ การร่วมวางแผนออกแบบแปลง การบริหารจัดการกลุ่ม ร่วมกำหนดวันและสถานที่ ในการเอามื้อ อาสาอยู่กับกลุ่ม ร่วมทำการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลการลงแปลงเพื่อเอามื้อ อาสาอยู่กับกลุ่ม ยังมีการแลกเปลี่ยนแรงงานในการปรับพื้นที่แต่ละแปลงตามแผนที่ได้กำหนดร่วมกัน ทำให้การปรับพื้นที่เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทั้งนี้ ในการพัฒนาพื้นที่ตามรูปแบบระบบกลไกธรรมด้วยศาสตร์พระราชา ทฤษฎีใหม่ประยุกต์ เกษตรกรบางรายที่ไปอบรมแล้วแต่ยังขาดความเชื่อมั่น จึงจำเป็นต้องจัดทำตัวอย่างความสำเร็จ กลุ่มจึงได้ร่วมกันคัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมมากที่สุดทั้งพื้นที่และตัวเกษตรกร เพื่อเป็นเกษตรกรต้นแบบและเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงาน (Key Actor) ตลอดจนการชักชวนเพื่อนเกษตรกรต่างอำเภอ/จังหวัด มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดเป็นเครือข่ายเกษตรกร ซึ่งถือว่ามีบทบาทในการเป็นผู้จัดการเชื่อมโยงเครือข่าย (Network Manager) อีกด้วย

2.3.3 ภาคีเครือข่ายอื่นๆ หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา เครือข่ายเกษตรกร มีบทบาทเป็นหุ้นส่วนการทำงาน (Partnership) ได้แก่ สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดพะเยา ให้ความรู้การทำปุ๋ยและน้ำหมักชีวภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนพันธุ์หญ้าแฝกและปัจจัยการผลิตที่เกี่ยวข้อง กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง สนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์น้ำ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มอบหมายเจ้าหน้าที่ช่วยให้ความรู้และคำแนะนำการออกแบบพื้นที่ตามแนวทางศาสตร์พระราชาและเกษตรทฤษฎีใหม่มาประยุกต์ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม และเครือข่ายเกษตรกร ผลผลิตของโครงการฯ ที่เกษตรกรต้นแบบได้ขยายผลจนเกิดเป็นเกษตรกรเครือข่าย อำเภอเมืองพะเยา และอำเภอเชียงม่วน

2.4 การถ่ายทอดความรู้ เพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.4.1 ความร่วมมือร่วมใจ การประชุมทำความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบโครงการร่วมกัน เพื่อประสานผู้นำชุมชน คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ เกษตรกรต้องมิจิตอาสาและความมุ่งมั่นเพื่อจัดทำแปลงต้นแบบ โดยเกษตรกร

และเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. จะต้องร่วมกันเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อสร้างการรับรู้ ปรับวิธีคิด เปลี่ยนวิธีทำ ตามรูปแบบโครงการฯ ในการประยุกต์ใช้เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน และภูมิปัญญาชาวบ้านให้เหมาะสมกับพื้นที่

2.4.2 ร่วมศึกษา ร่วมคิด ร่วมวางแผน ส.ป.ก.จัดทำโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การพัฒนา ระบบการผลิตทางการเกษตรสู่สัปปะยะยั่งยืน” เพื่อให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. มีความรู้ ความเข้าใจ ในการน้อมนำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่แปลง เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. และเกษตรกรร่วมกัน ออกแบบผังแปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง มาเป็นที่ปรึกษาการฝึกอบรมออกแบบแปลง จากนั้นเกษตรกรร่วมคัดเลือกแปลงเกษตรกรต้นแบบเพื่อลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ ตามความรู้ที่ได้รับจากการอบรม และมีการสร้างทีมวิทยากรกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นครู พาคิด นำทำ

2.4.3 ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการขยายผล เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. และเกษตรกร ร่วมกันปรับ พื้นที่แปลงเกษตรกรต้นแบบตามผังแปลง เป็นกิจกรรม เอามื้อเอาแอง ร่วมมือร่วมแรงกัน ในภายหลังเกษตรกรมีการ วางแผนจัดลำดับแปลงของสมาชิกที่จะหมุนเวียนกันไป เอามื้อ เอาแอง การสนับสนุนปัจจัยการผลิต จากหน่วยงานบูรณาการ เช่น สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดพะเยา เข้ามาช่วยสนับสนุนหญ้าแฝก เพื่อลดการพังทลายของดิน รักษาความชุ่มชื้น และเพิ่มธาตุอาหารในดิน เมื่อเกษตรกรต้นแบบมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนพื้นที่ตามผังแปลง แล้วนั้น เกษตรกรต้นแบบได้เริ่มปรับเปลี่ยน กิจกรรมในแปลงหลากหลายมากขึ้น โดยมี เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด เป็นที่ปรึกษาให้กับเกษตรกรต้นแบบในด้านความรู้ทาง การเกษตร นำโครงการเกษตรอินทรีย์เข้ามาบูรณาการในพื้นที่ อีกทั้งเกษตรกรต้นแบบยังร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำ การเกษตรกับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ที่เคยได้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมฯ ทางเทคโนโลยีแอปพลิเคชัน Facebook และ Line เมื่อเกษตรกรต้นแบบเริ่มมีผลผลิตในพื้นที่ และเหลือจากการบริโภคในครัวเรือนนำไปจำหน่าย มีรายได้ รายจ่าย ลดลง มีเงินออมมากขึ้น มีการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงและพื้นที่ต่างอำเภอเริ่มให้ความสนใจและ เข้ามาศึกษาดูงานในพื้นที่และได้ให้ความรู้แนะนำการปรับเปลี่ยนพื้นที่โดยนำหลักการศาสตร์พระราชามาใช้จึงเกิด เป็นเกษตรกรเครือข่ายเข้ามาเรียนรู้และนำไปปรับพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม

มิติที่ 3: การบรรลุผลสำเร็จ (40 คะแนน)

3. การสรุปบทเรียนความสำเร็จหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการบรรลุเป้าหมาย

3.1 สรุปผลสำเร็จเชิงประจักษ์ ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและชุมชน สังคม และประเทศ (เน้นผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้นของประชาชน)

3.1.1 ด้านเศรษฐกิจ เกิดการพัฒนาศักยภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างพอเพียง สามารถพึ่งพาตนเองในระดับครัวเรือน และอาศัยอยู่ในที่ดินได้อย่างยั่งยืน แปลงเกษตรกรต้นแบบ นางศรีนวล นามเมือง เป็นสถานที่ศึกษาดูงานและเป็นตัวอย่างความสำเร็จ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้วยการประยุกต์ใช้ศาสตร์ พระราชาด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของตนเองให้เหมาะสมกับ สภาพภูมิประเทศและรูปแบบการผลิต มีการขยายผลองค์ความรู้ให้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินและผู้สนใจ มีรายได้ เพิ่มขึ้นจากการผลิตและแปรรูป เกิดการลดต้นทุนการผลิตและลดรายจ่ายภายในครัวเรือน ร้อยละ 20 ด้วยการปลูกพืชผัก ไร่บริเวณในครัวเรือน การทำแซมพู น้ำยาเอนกประสงค์สารกำจัดแมลง และน้ำหมักชีวภาพเพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน สามารถจำหน่ายผลผลิตในแปลง ได้แก่ เห็ดนางฟ้า เห็ดนางรมเทา เห็ดขอนขาว กบ ปลาตุ๊ก ผักปลัง พริก หอม กระเทียม ไข่ไก่

3.1.2 ด้านสังคม เกษตรกรต้นแบบมีเครือข่ายกลุ่มที่สามารถพึ่งพาช่วยเหลือกันได้ในการทำงานร่วมกันอย่าง ต่อเนื่องในลักษณะการเอามื้อเอาแอง ส่งเสริมสนับสนุน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการแบ่งปันผลผลิตให้กับสมาชิกกลุ่ม การรวมผลผลิตสมาชิกกลุ่มไปจำหน่าย

การรวมกลุ่มทำน้ำพริกข่าเพื่อจำหน่าย เน้นการร่วมรับประโยชน์อย่างเสมอภาค มีความจริงใจและซื่อสัตย์สุจริตในการทำงานร่วมกัน

3.1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม เกิดการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการบริหารจัดการพื้นที่ และระบบการจัดการน้ำให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่การผลิตของตนเอง มีแหล่งน้ำที่สามารถกักเก็บไว้ใช้เพื่อการเกษตรได้เพียงพอ ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการฟื้นฟูและอนุรักษ์อย่างยั่งยืน สภาพแวดล้อมในแปลงเกษตรดีขึ้น มีความหลากหลายของพืช เป็นการฟื้นฟูระบบนิเวศในภาพรวม

3.1.4 ด้านสุขภาพ เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในด้านสุขภาพอนามัย โดยการทำเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ ทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้เป็นปุ๋ยและสารกำจัดศัตรูพืชแทนการใช้สารเคมีในพื้นที่แปลง ซึ่งวัตถุดิบที่นำมาใช้ ได้มาจากพืชผักในแปลงของตนเอง เช่น หน่อกล้วย หน่อไม้ ฟักทอง สะเดา สาบเสือ ตะไคร้ หางไหล บอระเพ็ด เป็นต้น ส่งผลดีต่อสุขภาพตัวเกษตรกรต้นแบบและผู้บริโภค

3.2 ผลสำเร็จ ของโครงการที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบ หรือปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินโครงการจนเป็นผลสำเร็จ

ภาพกิจกรรม

1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การพัฒนาระบบการผลิตทางการเกษตรสู่กลไกที่ยั่งยืน” ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นน้ำน่าน (ชตน.) จังหวัดน่าน ภายใต้โครงการพัฒนาระบบกลไกที่ยั่งยืน กลุ่มน้ำยม (รุ่นที่ ๑) ระหว่างวันที่ 2 – 6 พฤษภาคม 2561

การแนะนำวิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นน้ำน่าน

แบ่งกลุ่มเกษตรกร 4 สี 4กลุ่ม เพื่อร่วมทำกิจกรรม

กิจกรรมเดินดูฐานเรียนรู้ศูนย์ศึกษากลไกที่ยั่งยืน

กิจกรรมปลูกต้นโกโก้ และขมิ้น ฝึกการปลูกพืช 5 ชั้น คือ ไม้ชั้นสูง ไม้ชั้นกลาง ไม้เตี้ย ไม้เรี่ยดิน ไม้ใต้ดิน

กิจกรรมฝึกปฏิบัติทำแปลงผัก กลุ่มละ 3 แปลง

แปลงผักคลุมด้วยฟางเพื่อห่มดิน

กิจกรรมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำแปลงผัก

กิจกรรมการทำฝายแบบคนจน ใช้ปูนผสมดิน ใช้ดินแทนทรายเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ผสมเสร็จแล้วใส่กระสอบ ตอกหลักให้กระสอบมั่นคง รดน้ำให้ปูนแข็งตัว มีอายุการใช้งานประมาณ 10 ปี

กิจกรรมการผลิตสมุนไพร 7 รส และปุยน้ำ

กิจกรรมการเรียนรู้พืชสมุนไพร

กิจกรรมการทำปุ๋ยหมัก

กิจกรรมการเผาถ่านเพื่อเก็บน้ำส้มควันไม้

กิจกรรมการผลิตน้ำยาอเนกประสงค์ และยาสระผม

กิจกรรมฝึกชุดคลองไส้ไก่ ความลึก ความกว้าง 50 x 50 เซนติเมตร

กิจกรรมหาอยู่หากิน ปล่อยเกาะ ฝึกให้เกษตรกรหาพืชผักจากสวนมาปรุงอาหาร

เกษตรกรร่วมกันฝึกปฏิบัติออกแบบผังแปลง

2) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การออกแบบการพัฒนาระบบกสิกรรมด้วยศาสตร์พระราชา”
และกิจกรรม “สร้างแบบ สร้างแปลง เอามื้อ เออแสง” จังหวัดพะเยา เมื่อวันที่ 21 - 25 สิงหาคม 2561

เกษตรกรร่วมกันออกแบบผังแปลง ก่อนลงร่วมมือปฏิบัติจริงในแปลงเกษตรกรต้นแบบ
ในกิจกรรม “สร้างแบบ สร้างแปลง เอามื้อ เออแสง”

ภาพถ่ายดาวเทียมแปลงเกษตรกรต้นแบบ นางศรีนวล นามเมือง หมู่ 12 ตำบลจิม อำเภอปง จังหวัดพะเยา

ภาพถ่ายดาวเทียม ก่อนการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เมื่อวันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2558
ค่าพิกัด 19.290126,100.327198 สืบค้นจาก Google Earth

ภาพถ่ายดาวเทียม หลังการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เมื่อวันที่ 27 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562
ค่าพิกัด 19.290126,100.327198 สืบค้นจาก Google Earth

ภาพถ่ายแปลงเกษตรกรต้นแบบ ก่อนการปรับเปลี่ยนพื้นที่

กิจกรรม “สร้างแบบ สร้างแปลง เอามื้อ เออแสง”
แปลงเกษตรกรต้นแบบ หลังจากปรับเปลี่ยนพื้นที่

ปรับพื้นที่ขุดคูน้ำเลี้ยงกบ ขุดสระน้ำเลี้ยงปลา และยังกักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่แปลงเกษตร

ปรับพื้นที่แปลง ขุดคลองไส้ไก่เชื่อมต่อกับสระและคูน้ำมารอบบริเวณแปลงผักและสวนผลไม้ เพื่อให้ น้ำสามารถเข้าถึงพื้นที่แปลงได้อย่างทั่วถึง สภาพแวดล้อมของแปลงมีความชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ร่วมกันปลูกหญ้าแฝกเพื่อรอบคันนา คูน้ำ สระน้ำ เพื่อลดการพังทลายของดิน

เกษตรกรร่วมกันห่มดินด้วยเศษหญ้า เพิ่มความชุ่มชื้น
ให้หน้าดิน

เกษตรกรร่วมกันสร้างแปลงผัก

การติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่แปลงเกษตรกรต้นแบบ

เลี้ยงกบในกระชังเพื่อจำหน่าย

ปลูกผักอินทรีย์ เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย

คลองไส้ไก่ช่วยเพิ่มความชุ่มชื้นในแปลงเกษตร สามารถปลูกผัก ไม้ผลได้หลากหลายชนิด เช่น ใผ่ มะละกอ ผักปลัง ฟักทอง หอม กระเทียม พริก คื่นหี เป็นต้น

ทำหมักปุ๋ยชีวภาพเพื่อใช้ในแปลงเกษตร

เลี้ยงปลาดุกในนาข้าว สามารถนำไป
จำหน่ายได้ข้าวหลังเก็บเกี่ยว

เลี้ยงไก่ไข่ สามารถเก็บผลผลิตไว้บริโภค
ในครัวเรือนและจำหน่าย

ปลูกผักปลัง ไว้คลุมดิน เพิ่มความชุ่มชื้นให้ดิน และจำหน่ายสร้างรายได้ทุกสัปดาห์

คูน้ำสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการปลูกข้าวได้ตั้งแต่เริ่มจนเก็บเกี่ยวผลผลิต

เกษตรกรทำก้อนเชื้อเห็ด และปลูกเห็ดไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย

ก้อนเชื้อเห็ดที่หมดอายุสามารถนำไปทำปุ๋ยหมัก ใช้ในแปลงเกษตรได้